

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ράφτη Νικολία

*Ο χορός μέσα από τα έθιμα και τα
δρώμενα σε μια μικρή προσφυγική
κοινωνία.*

**« Η περίπτωση του οικισμού Γλύφας του Δήμου
Βαρθολομιού Ηλείας ».**

Επιβλέποντες : Κουθούρης Χάρης Αναπλ. Καθηγητής

Δήμας Ιωάννης Μέλος Ε.Ε.ΔΙ.Π.

Τρίκαλα 2010

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ράφτη Νικολία

Φοιτήτρια επί πτυχίω

***Ο χορός μέσα από τα έθιμα και τα
δρώμενα σε μια μικρή προσφυγική
κοινωνία.***

**« Η περίπτωση του οικισμού Γλύφας του Δήμου
Βαρθολομιού Ηλείας».**

Επιβλέποντες : Κουθούρης Χάρης Αναπλ. Καθηγητής

Δήμας Ιωάννης Μέλος Ε.Ε.ΔΙ.Π.

Τρίκαλα Οκτώβριος 2010

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 9070/1
Ημερ. Εισ.: 29/06/2011
Δωρεά:
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ-ΤΕΦΑΑ
2010
ΡΑΦ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

004000102972

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφάλαιο 1^ο

1 .	Εισαγωγή.....	5
1. 1	Ο χορός στην Αρχαιότητα.....	5
1. 2	Ο χορός στα Νεότερα χρόνια.....	5
1. 3	Η ερευνά μου.....	6

Κεφάλαιο 2^ο

2.	Ιστορικά.....	8
2. 1	Από τη Μικρά Ασία στη Γλύφα.....	8
2. 2	Μέρη από όπου έχουν έρθει οι πρόσφυγες της Γλύφας.....	10

Κεφάλαιο 3^ο

3.	Η Γλύφα.....	12
3.1	Χάρτης Γλύφας	12
3.2	Γεωγραφία- Θέση.....	12
3.3	Οικισμός: σπίτια και άλλα κτήρια.....	13
3.4	Το Δημοτικό σχολείο.....	14
3.5	Η εκκλησία του οικισμού «Η Αγία Μαρίνα».....	14

3.6	Προέλευση της ονομασίας Γλύφα.....	15
3.7	Οικονομία- οικονομική ζωή.....	16
3.8	Οι ενέργειες των κατοίκων σήμερα.....	18

Κεφάλαιο 4^ο

4.	Κοινωνική ζωή- Έθιμα.....	21
4.1	Πρωτοχρονιά, Ποδαρικό(το αμίλητο νερό).....	21
4.2	Το έθιμο του Πάσχα στην εκκλησία.....	22
4.3	Στον αρραβώνα.....	22
4.4	Γάμος.....	22
4.5	Τραγούδια του γάμου.....	23
4.6	Αποκριές.....	24
4.7	Πανηγύρια.....	25
4.8	Οι Μικρασιάτικες γεύσεις.....	26
4.9	Τραγούδια της παρέας.....	27

Κεφάλαιο 5^ο

5.	Ο χορός και τα τραγούδια από τη Μικρά Ασία	29
5.1	Καρσιλαμάς.....	29
5.2	Καραμπουρνιώτικος Συρτός.....	31
5.3	Αλατσατιανή.....	32

5.4	Ζεϊμπέκικος.....	34
5.5	Χασάπικος γρήγορος.....	36
5.6	Χασάπικος αργός.....	38
5.7	Γιωργίτσα	39
5.8	Χασαπιά.....	40
5.9	Συρτός.....	42
5.10	Μπάλος.....	42
5.11	Χορός των κουταλιών.....	43
5.12	Το τοπικό χορευτικό ρεπερτόριο Πελοποννήσου στη νέο φερμένη προσφυγική μικρασιατική κοινωνία.....	45

Κεφάλαιο 6^ο

6.1	Επίλογος	46
6.2	Φωτογραφικό υλικό με διάφορα αντικείμενα και κειμήλια από την Καπαδοκία και τα Καράμπουρνα	47
6.3	Βιβλιογραφία.....	56
6.4	Επισυνάπτονται: DVD No 1 Θεματολογία: Χοροί και συνεντεύξεις. DVD No 2 Ντοκιμαντέρ γυρισμένο στο τόπο καταγωγής με τίτλο «Τα παιδιά του Μίμαντος».....	58

1. Εισαγωγή

1.1 Ο χορός στην Αρχαιότητα

Η λέξη χορός ή αλλιώς στην αρχαία ελληνική γλώσσα "όρχησις" είναι ο συνδυασμός λόγου, μουσικής και κίνησης, και έχει μούσα του την Τερψιχόρη. Η έννοια του χορού είναι συνυφασμένη με τον άνθρωπο και την εξέλιξή του στις διάφορες κοινωνίες και πολιτισμούς.

Στον Αρχαίο Ελληνικό Πολιτισμό ο Πλάτων τον 5ο αιώνα π.χ. πρώτος διαχώρισε τους πολεμικούς χορούς, τους χορούς του κυνηγιού ή τους χορούς της βροχής από την έννοια της 'ευγενούς' τέχνης. Σύμφωνα με τον Πλάτωνα η τέχνη του χορού, μέσω της ανθρώπινης κίνησης, πρέπει να περιέχει στοιχεία μίμησης τα οποία δεν αναπαριστούν απλώς ένα γεγονός αλλά προκαλούν στο θεατή μια εμπειρία, ενεργοποιώντας ένα συναίσθημα.

Ακολουθώντας την άποψη του Πλάτωνα, ο Αριστοτέλης συμπλήρωσε ότι ο ρυθμός, ο λόγος και η μελωδία είναι διαφορετικά μέσα τα οποία είτε μόνα τους είτε σε διαφορετικούς συνδυασμούς παράγουν και αυτά τα δικά τους στοιχεία μίμησης. Αναφέρθηκε συγκεκριμένα στον χορό υποστηρίζοντας ότι ο ρυθμός μόνος του, χωρίς την μελωδία, είναι αρκετός εφόσον οι χορευτές προσδίδοντας ρυθμό στις χειρονομίες, εκφράζουν τρόπους, πάθη και δράσεις.

1.2 Ο χορός τα νεότερα χρόνια

Στον παραδοσιακό τρόπο ζωής ο χορός, αναπόσπαστο κομμάτι της παράδοσης, μαθαίνεται από τους νέους όπως η γλώσσα: χωρίς κανείς να φροντίσει. Απλά και μόνο επειδή, όπως και η γλώσσα, είναι μέρος του πολιτισμού που συμμερίζονται όλοι. Επαναλαμβάνεται χωρίς σημαντικές αλλαγές και είναι ορατός από όλους χωρίς όμως να υποχρεώνεται κανείς να τον νιώσει ή να το μάθει.

Οι ευκαιρίες μετάδοσης των εθίμων και των παραδοσιακών χορών μειώθηκαν πολύ από την επίδραση της αστικοποίησης του τρόπου ζωής.

Ωστόσο, η θέληση των ανθρώπων για τη διατήρηση της εθιμικής και παραδοσιακής ζωής βοήθησε και μένα να κάνω αυτή την έρευνα.

1.3 Η έρευνα μου

Στην παρούσα εργασία σκοπός είναι η μελέτη και η καταγραφή της κοινωνικής και εθιμικής ζωής της Γλύφας. Η Γλύφα είναι ένα προσφυγικό χωριό του νομού Ηλείας. Η καταγραφή μου πραγματοποιήθηκε το καλοκαίρι του 2010.

Οι κάτοικοι με ευχαρίστηση με βοήθησαν στο έργο μου και προσπάθησαν να μου δώσουν στοιχεία που είτε τα είχαν βιώσει οι ίδιοι είτε τα είχαν ακούσει από μεγαλύτερους τους. Ακόμα με βοήθησαν μέλη του Μορφωτικού και Εξωραϊστικού Συλλόγου του οικισμού «Η Αγία Μαρίνα», με υλικό που είχε ήδη συγκεντρωμένο στο Λαογραφικό μουσείο «Δανιήλ Φλίγκος» του οικισμού. Ξεκίνησα την έρευνά μου με δύο βιβλία του συλλόγου “Ο ΛΟΓΟΣ της ΓΛΥΦΑΣ” και “Τα 80χρονα της ΓΛΥΦΑΣ” που είχαν πραγματοποιηθεί με την χορηγία του Δήμου Βαρθολομιού.

Διαβάζοντας λοιπόν τα βιβλία του συλλόγου, προσπάθησα να μπω στο πνεύμα και τη φιλοσοφία της μικρής προσφυγικής κοινωνίας της Γλύφας, ώστε όταν θα έκανα την επιτόπια έρευνα μου, να γνωρίζω κάποια πράγματα και να ρωτώ τους πληροφοριοδότες μου ακόμα περισσότερα.

Τις συνεντεύξεις της πήρα την περίοδο του καλοκαιριού 2009-2010, από ένα ανδρόγυνο του οικισμού, τον Πέτρο Γιαλαμά και τη Μαριάνθη Στρατή Γιαλαμά και από το Γραμματέα του συλλόγου Ανδρέας Μπαλτάς, ο οποίος αγαπά πολύ τον τόπο του και τα έθιμα του. Ο ίδιος έγραψε και το βιβλίο “Τα Καράμπουρνα της Μικρασιατικής Ερυθραίας” ένα ιστορικό λεύκωμα που εκδόθηκε το Σεπτέμβριο του 2010 και που επίσης με βοήθησε στην έρευνά μου.

Για την καταγραφή χρησιμοποίησα ακόμα, βίντεο, φωτογραφικό υλικό και χειρόγραφες σημειώσεις. Στην εργασία παρατίθενται το DVD με τα αποσπάσματα των χορών που θα δείτε παρακάτω και των συνεντεύξεων. Ακόμα, θα βρείτε και το ντοκιμαντέρ “Τα παιδιά του Μίμαντος” που

δημιουργήθηκε το 2009 όταν πραγματοποίησαν μια επίσκεψη στο Καραμπουρύν.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης έρευνας ήταν η εξής:

Η επιτόπια έρευνα καταγραφής των εθίμων της προσφυγικής κοινωνίας, οι συνεντεύξεις των κατοίκων του οικισμού για την μεταφορά και την διατήρηση των εθίμων από τη Μικρά Ασία, και κυρίως η συμμετοχική παρατήρηση και καταγραφή.

Τέλος, θα ήθελα να σημειώσω ότι η έρευνα αυτή αποτελεί για μένα μια ξεχωριστή εμπειρία, διότι κατάφερα να καταγράψω τη φυσιογνωμία και τις ιδιαιτερότητες και την εθιμική και κοινωνική ζωή μιας μικρής προσφυγικής κοινωνίας με ρίζες από τη Μικρασία. Κυρίως όμως να ευχαριστήσω όλους όσους με βοήθησαν να πραγματοποιήσω αυτή την έρευνα.

2. Ιστορικά

2.1 Από τη Μικρά Ασία στη Γλύφα

Βρισκόμαστε στη 3^η δεκαετία του 20^{ου} αιώνα. Στη Μικρά Ασία, τον Δεκαπενταύγουστο του 1922, όλα κυλούν προς την καταστροφή. Εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες σφάχτηκαν. Τα καράβια των επιζώντων Μικρασιατών κατακλύζουν τη Μητέρα Ελλάδα. 1.220.000 πρόσφυγες, καταγραμμένοι επίσημα, απλώνονται παντού, γεμίζουν λιμάνια, πλατείες, στάδια.

Το Νοέμβριο του 1922, η Ελλάδα πηγαίνει στη Λωζάννη και στις 24 Ιουλίου του 1923 υπογράφει Συνθήκη Ειρήνης¹. Μέσω της Κοινωνίας των Εθνών, δίνεται δάνειο και στις 28 Σεπτεμβρίου του 1923 δημιουργείται η Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων(Ε.Α.Π.).

Ένα από τα χωριά που ιδρύθηκαν στον ελλαδικό χώρο μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή είναι η Γλύφα. Η Ε.Α.Π. αναθέτει την κατασκευή(δρόμοι, σπίτια) του προσφυγικού οικισμού της Γλύφας και το 1928 παραδίδεται στους δικαιούχους μαζί με τη διανομή χωραφιών.

Οι περισσότεροι οικιστές της κατάγονται από τη Μικρά Ασία. Το 1924 καταφτάνουν οι πρώτοι κάτοικοι του προσφυγικού οικισμού της Γλύφας, από την Κεφαλονιά και μια ομάδα 25 περίπου οικογενειών, από τα Κάραμπουρνα, τη χερσόνησο της Ερυθραίας, «καρσί της Χίου».

¹ Ιστορική πληροφορία από το βιβλίο Τα 80χρονα της Γλύφας

Η χερσόνησος της Ερυθραίας

2.2 Μέρη από όπου έχουν έρθει οι πρόσφυγες της Γλύφας

Η πλειοψηφία κατάγεται από τα καραμπουρνιώτικα χωριά το Σατζάκι, το Σαρπουντζίκι, το Σεκί. Η ονομασία του χωριού Σατζάκι είναι τούρκικη και προέρχεται από το sancak που σημαίνει λάβαρο². Χτισμένο με θέα στη θάλασσα έβλεπε τη Χίο. Πλέον αποτελεί «μνημείο» περιήγησης για επισκέπτες, ως το χωριό «φάντασμα»³ αφού δεν ξανακατοικήθηκε ποτέ από το 1922. Εκκλησία του χωριού ήταν ο Άγιος Δημήτριος και το ελληνικό σχολείο που το συντηρούσε η κοινότητα μέσω της σχολικής επιτροπής.

Χωριό Σατζάκι στο Καραμπουρούν- Φωτογραφία του 2009

Από τις πρώτες οικογένειες του συνοικισμού, ήταν και κάτοικοι από την πόλη Ρένκιοι των Δαρδανελίων, που είχε 5.000 κατοίκους, όλους έλληνες. Η ελληνική ονομασία της πόλης ήταν Οφρύνιον.

Από την περιοχή της Χαλκηδόνας, τα χωριά Άνω και Κάτω Νεοχώριον, στη Χηλή, μερικά χιλιόμετρα από την Κωνσταντινούπολη ήρθαν μερικές οικογένειες. Οι εκκλησίες των χωριών ήταν ο Άγιος Βασίλειος και ο

² Πληροφορία από το βιβλίο Τα 80χρονα της Γλύφας

³ Πληροφορία από το βιβλίο Ο Λόγος της Γλύφας

προφήτης Ηλίας. Οι κάτοικοι μιλούσαν ελληνικά καθώς υπήρχαν και ελληνικά σχολεία.

Μέσω τη συμφωνία της ανταλλαγής πληθυσμών, έφτασαν στη Γλύφα, μια ομάδα προσφύγων από τη Καπαδοκία, το χωριό Ντέβελι Ζίλε. Δηλαδή το Ντέβελι που ήταν κοντά στην πόλη Ζίλε, το οποίο παλιότερα το αποκαλούσαν Γκιαούρ Ζίλε, ονομασία που φανέρωνε την ελληνικότητα του. Υπήρχε ελληνικό σχολείο και εκκλησία του χωριού ήταν ο Άγιος Βασίλειος με εικόνες και καμπάνα ρώσικης προέλευσής.

Ακόμα, λίγες οικογένειες προέρχονται από το Ικόνιο, τα χωριά Μπερεκετλί Μάντεν και Μπουλγάρ Μάντεν στο όρος του Ταύρου και περιοχές της Αργυρούπολης. Αργότερα προστέθηκαν και λίγες οικογένειες κτηνοτρόφων από την ορεινή Κορινθία.

Σημαντικοί σταθμοί των προσφύγων πριν φτάσουν στο συνοικισμό της Γλύφας ήταν η Χίος, η Κόρινθος, η Κεφαλονιά, η Νέα Κίος Ναυπλίου, η περιοχή Μιντιλόγλι και Κόκκινος Μύλος Πατρών, η Γαστούνη και το Βαρθολομίο Ηλείας. Η Κέρκυρα ήταν σταθμός των προσφύγων της Καπαδοκίας.

3. Η Γλύφα

3.1 Χάρτης Γλύφας

3.2 Γεωγραφία- Θέση

Η Γλύφα είναι ένας προσφυγικός οικισμός που βρίσκεται στο δυτικότερο άκρο του νομού Ηλείας της Πελοποννήσου. Ο οικισμός συνορεύει από τα βόρεια του με το χωριό της Λυγιάς και από τα νοτιοανατολικά του με το Ιονικό Χωριό, μια ιδιόμορφη κατασκήνωση.

Ακόμα, μεγάλα χωριά το Βαρθολομίο, η Γαστούνη(τα 2/3 του πληθυσμού είναι πρόσφυγες) και το Κάστρο και μερικά τουριστικά θέρετρα όπως το Αρκούδι και τα Λουτρά Κυλλήνης βρίσκονται λίγα χιλιόμετρα από τον οικισμό.

Το γεωφυσικό ανάγλυφο της περιοχής όπως θα μπορούσε να το δει κανείς από αεροπλάνο, παρουσιάζει την εικόνα ενός μικρού χωριού, χτισμένο στη μέση μιας πεδιάδας, με πολλά καλλιεργήσιμα κτήματα γύρω του και επίσης χτισμένο λίγα χιλιόμετρα από τη θάλασσα του Ιονίου πελάγους. Στο κέντρο σχεδόν αυτής της πεδινής έκτασης είναι χτισμένος ο οικισμός της Γλύφας.

Αεροφωτογραφία οικισμού

Ένας μικρότερος αλλά πολύ σημαντικός για τον τουρισμό πλέον, χτισμένος στα παράλια του Ιουνίου, λίγα χιλιόμετρα δυτικότερα, είναι η παραλία της Γλυφας. Επίσης σημαντικό είναι να αναφέρουμε την Ιερά Μονή Αγίας Ελεούσας που βρίσκεται μερικά χιλιόμετρα ανατολικότερα του οικισμού.

3.3 Οικισμός: σπίτια και άλλα κτήρια

Ο σημερινός οικισμός της Γλύφας έχει 250 μόνιμους κατοίκους και αποτελείτε από 59 κτίσματα, από τα οποία 5 μόνο είναι από τις πρώτες προσφυγικές οικίες, τα υπόλοιπα έχουν ανακαινιστεί. Τα περισσότερα σπίτια είναι μονοκατοικίες χωρίς ορόφους ενώ όλα έχουν ένα στοιχειώδη κήπο. Ακόμα, σ' αυτό το μικρό οικισμό, υπάρχει μια πλατεία και ένα δύο μαγαζιά.

Αεροφωτογραφία οικισμού

3.4 Το Δημοτικό σχολείο

Το Δημοτικό σχολείο του οικισμού της Γλύφας ιδρύθηκε το 1928 και στεγάστηκε σε δύο προσφυγικά σπίτια, στο σημείο που βρίσκεται και το σημερινό, όπου λειτούργησε για πολλά χρόνια. Το 2003 ανεστάλη η λειτουργία του, και τα παιδιά του οικισμού πλέον πηγαίνουν σχολείο στο Βαρθολομιό που είναι το κεφαλοχώρι της περιοχής. Το κτήριο του σχολείου του οικισμού, τα 2 τελευταία χρόνια λειτουργεί ως το Λαογραφικό Μουσείο της Γλύφας.

Πρώτη μέρα σχολικής περιόδου

3.5 Η εκκλησία του οικισμού «Η Αγία Μαρίνα»

Η εκκλησία του χωριού είναι η Αγία Μαρίνα, την οποία την επέλεξαν διότι ήταν Μικρασιάτισσα. Χτίστηκε από τους κατοίκους το 1934 κουβαλώντας οι ίδιοι υλικά από το Κάστρο και νερό με το κουβαδάκι. Το 1988 όμως, λόγω των μεγάλων σεισμών, η εκκλησία χαρακτηρίστηκε σεισμόπληκτη κι έτσι με απόφαση των κατοίκων και του εκκλησιαστικού συμβουλίου, συγκέντρωσαν χρήματα και το 1998 κατάφεραν και εγκαινίασαν το νέο ναό.

Η Αγία Μαρίνα γιορτάζεται το καλοκαίρι, στις 17 Ιουλίου, μια περίοδος που είναι και ευκολότερη η φιλοξενία των επισκεπτών της Γλύφας.

Λιτανεία της εικόνας της Αγίας Μαρίνας στις 17 Ιουλίου

3.6 Προέλευση της ονομασίας Γλύφα

Η περιοχή όπου εγκαταστάθηκαν οι πρόσφυγες, χαρακτηρίζεται από τα γλυφά νερά της και για αυτόν το λόγο ο συνοικισμός παίρνει την ονομασία Γλύφα. Είναι τοπωνύμιο προϋπάρχον.

Αεροφωτογραφία παραλίας Γλύφας

3.7 Οικονομία- οικονομική ζωή

Οι πρόσφυγες όταν ήρθαν, μαζί με μια κατοικία και χρήματα, πήραν γεωργικό κλήρο, όσα στρέμματα δικαιούνταν από την απογραφή που είχε γίνει, ένα άλογο, μια κατσίκια και γεωργικά εργαλεία. Ξεκίνησαν να φυτεύουν ελιές και αφού καθάρισαν τις εκτάσεις, άρχισαν να καλλιεργούν σιτηρά και αμπέλια. Ενώ αρκετοί ασχολήθηκαν με τη κτηνοτροφία.

Πολλοί δούλευαν και σε κτήματα των γύρω περιοχών, του Βαρθολομιού, της Γαστούνης και του Κάστρου και τα βράδια έμεναν και κοιμόντουσαν στους αχυρώνες. Με την ανατολή του ηλίου άρχιζε την εργασία τους και με τη δύση του ηλίου σταματούσε.

Αυτό που διέκρινε τους Γλυφαίους είναι η εντιμότητα και η αλληλεγγύη, αφού όταν τους έπαιρναν δέκα-δέκα για μεροκάματο και το αφεντικό έβλεπε κάποιον αδύναμο, η απαίτηση των Γλυφαίων ήταν «ή όλους ή κανέναν»⁴.

Εργατιά

Στην νέα τους πατρίδα, οι πρόσφυγες, μετέφεραν και τις καλλιέργειες που γνώριζαν στη Μικρά Ασία. Άλλωστε οι πρόσφυγες όταν εγκαταστάθηκαν, είδαν την ομοιότητα που είχε η περιοχή με τα χωριά τους και χαρακτηριστική είναι η φράση που αναφώνησαν όταν είδαν τη Γλύφα, “Me me Ket Toprak” που σημαίνει “της πατρίδας το χώμα”⁵.

⁴ Πληροφορία από το βιβλίο Τα 80χρονα της Γλύφας

⁵ Πληροφορία από το βιβλίο Τα 80χρονα της Γλύφας, Εργασίες Κατοίκων

Οι Γλυφαίοι γεμίζουν τα χωράφια τους με συκιές, ροδιές, αχλαδιές, κυδωνιές και καλλιεργούν σουλτανίνες, στάρια και κυρίως φυτεύουν ελιές για να δημιουργήσουν ένα τοπίο σαν και αυτό που άφησαν πίσω. Δίπλα στο συνοικισμό υπήρχε μια μεγάλη έκταση από άμμο, αφού είναι και παραθαλάσσιο μέρος, και οι όλοι μαζί οι κάτοικοι φύτεψαν δέντρα για να βλέπουν τα μάτια τους ακόμα περισσότερο πράσινο. Για πολλά χρόνια ποτίζουν τα χωράφια τους μόνο από τα πηγάδια.

Στα χωράφια

Οι κάτοικοι της περιοχής διατηρούν και πρόβατα μέχρι το 1960, όπου αλλάζει σε μεγάλο βαθμό η οικονομία της περιοχής αφού γίνονται οι πρώτες γεωτρήσεις και αρχίζει ο εξηλεκτρισμός του τόπου.

Άλλες εργασίες που έκαναν οι κάτοικοι του οικισμού της Γλύφας τα πρώτα χρόνια, ήταν η ενασχόληση με τα καμίνια που τους παρείχαν κάρβουνο και με τη πώληση του κάλυπταν κάποιες πρώτες ανάγκες για να ζήσουν. Αλλά ήταν και η αίτια πολλών θανάτων από προβλήματα στους πνεύμονες, επίσης το ψάρεμα λόγω της περιοχής.

Στο ψάρεμα

Ακόμα και σήμερα η οικονομία της Γλύφας βασίζεται στην γεωργία, παράγουν ελαιόλαδο, εσπεριδοειδή, καρπούζια, πεπόνια και άλλα κηπευτικά. Επίσης, από την δεκαετία του '70-'80, οι Γλυφαίοι ασχολούνται και με το τουρισμό, αφού υπάρχουν στη περιοχή δύο κατασκηνώσεις, ένα ξενοδοχείο και αρκετά ενοικιαζόμενα δωμάτια κ.α.

3.8 Οι ενέργειες των κατοίκων σήμερα

Οι Γλυφαίοι, μέσα στα 85 περίπου χρόνια που πέρασαν από την εγκατάστασή τους στον οικισμό, έχουν διαμορφώσει τον Εξωραϊστικό Μορφωτικό Σύλλογο «Η Αγία Μαρίνα» (www.glyfa.gr) που λειτουργεί από το 1987. Τα τελευταία χρόνια, οι ενέργειες του συλλόγου για τα έθιμα και τις ρίζες τους είναι εμφανείς.

Το 2003, η Γλύφα γιόρτασε τα 80 χρόνια της από τη δημιουργία του οικισμού και το 2004 εκδόθηκε, με τη βοήθεια του Δήμου Βαρθολομιού,

“Τα 80χρονα της ΓΛΥΦΑΣ” ένα οδοιπορικό μνήμης , προς τιμή των προγόνων τους. “Ο ΛΟΓΟΣ της ΓΛΥΦΑΣ” εκδόθηκε το 2006 με τη χρηματοδότηση του Δήμου Βαρθολομιού. Είναι ένα βιβλίο που περιέχει την ιστορία της προσφυγιάς μέσα από τις μαρτυρίες των απογόνων.

Το 2006-2007,ο Μορφωτικός και Εξωραϊστικός Σύλλογος του οικισμού «Η Αγία Μαρίνα» διοργάνωσε αντάμωμα με τους προσφυγικούς οικισμούς της Νέας Ιωνίας, της Καισαριανής, της Νέας Ερυθραίας και της Γαστούνης. Ακολούθησε εκδήλωση των χορευτικών των οικισμών και γλέντι προσφυγικό.

Το σχολείο του χωριού που τώρα είναι το Λαογραφικό Μουσείο του οικισμού

«Δανιήλ Φλίγκος»

Εγκαινίασαν το 2009, το Λαογραφικό Μουσείο «Δανιήλ Φλίγκος», το οποίο στεγάζεται στο κτήριο του παλιού Δημοτικού σχολείου. Επίσης, το 2009 πραγματοποίησαν μια εκδρομή στο Καραμπουρούν, το μέρος των προγόνων τους. Η επίσκεψη καταγράφηκε και σε συνδυασμό με έρευνες από το κέντρο Μικρασιατών δημιούργησαν ένα ντοκιμαντέρ “Τα παιδιά του Μίμαντος”.

Ο Μίμας αποτελεί το μεγαλύτερο βουνό της Ερυθραίας της Μικράς Ασίας και υψώνεται περίπου στο κέντρο της χερσονήσου. Στην ελληνική μυθολογία με το όνομα Μίμας ή Μίμαντας είναι γνωστός ένας από τους Γίγαντες. Το ντοκιμαντέρ απευθύνεται στους Έλληνες των 18 χωριών του Καραμπουρούν της Ερυθραίας, που μετά από 85 χρόνια αναζήτησαν τις ρίζες τους.

Εδώ και αρκετά χρόνια, ο Μορφωτικός και Εξωραϊστικός Σύλλογος έχει δημιουργήσει και χορευτικό τμήμα. Οι νέοι του οικισμού μαθαίνουν χορούς μέσα από τη παράδοσή τους αλλά και από όλη την Ελλάδα. Εμφανίζονται σε παραστάσεις, γλέντια και ανταμώματα υπενθυμίζοντας τους μεγαλύτερους τα νιάτα τους και προσκαλώντας τους νεότερους στο χορό.

Τα παιδιά του χωριού χορεύουν καρσιλαμά

4. Κοινωνική ζωή- Έθιμα

4.1 Πρωτοχρονιά, Ποδαρικό(το αμίλητο νερό)

Την Πρωτοχρονιά έκαναν ποδαρικό. Το βράδυ της παραμονής της Πρωτοχρονιάς, όλα τα κορίτσια του χωριού αμίλητα, δεν μιλούσαν σε κανέναν στο δρόμο, πήγαιναν στη πηγούλα του χωριού με τις στάμνες στον ώμο να πάρουν νερό, η μία πίσω από την άλλη. Πήγαιναν τα παιδιά να τις πειράξουν, να μιλήσουν αλλά καμία δεν έβγαζε φωνή. Το νερό της στάμνας το τοποθετούσαν στη πόρτα του σπιτιού μαζί με ένα ρόδι, στάρι, κριθάρι και βρώμη. Το πρωί, ο πρώτος θα έκανε το ποδαρικό, θα πλενόταν με το νερό. Επιπλέον το πρωί έσπαγαν το ρόδι και το έριχναν μαζί με το στάρι στις τέσσερις γωνίες του σπιτιού και έλεγαν:

Καλημέρα Αγιε Βασίλη

Σας έφερα γεροσύνη

Όλο μάλαμα και ασήμι

Πολύ στάρι, πολύ κριθάρι

πολλά όσπρια να 'χει το σπίτι

Τα παιδιά μετά πήγαιναν στο κρεβάτι των γονιών τους, έπαιρναν ένα κέρμα και τους φιλούσαν το χέρι. Έπειτα έπαιρναν το πιάτο με άσπρο πεσκίρι(πετσέτα) δεμένο, τσικούνι (τρόπος δεσίματος) το κάνανε, το οποίο το ετοίμαζε η μητέρα του σπιτιού από το βράδυ, γεμάτο με γκιλί γκιλί (λουκουμάδες), μια δίπλα, ένα πορτοκάλι, ένα μήλο, ένα καρύδι, ένα κυδώνι και ένα κλωνάρι ελιάς. Έτσι τα παιδιά έπαιρναν το πιάτο, πήγαιναν στους συγγενείς και σε άλλα σπίτια και έκαναν ποδαρικό, πάντα με το δεξί. Το παιδί έπαιρνε το χαρτζιλίκι του και κάθε νοικοκύρης άδειαζε το πιάτο και ξαναέβαζε άλλα δικά του.

4.2 Το έθιμο του Πάσχα στην εκκλησία

Το Πάσχα έπαιρναν μαζί τους στην εκκλησία ένα κουλούρι και ένα αυγό και την ώρα που έλεγε ο παπάς «Χριστός Ανέστη», έσπαγαν το αυγό και έλεγαν «Χρόνια Πολλά».

4.3 Αρραβώνας

Το προηγούμενο βράδυ του αρραβώνα, ο γαμπρός πήγαινε στη νύφη μια παλτόρομπα, πασούμια, ένα ζευγάρι κάλτσες και εσώρουχα, τα οποία τα βάζανε σε ένα δίσκο και ρίχνανε και λίγο ρύζι. Το πρωί η αρραβωνιαστικιά φόραγε τα ρούχα κι έβγαινε στο δρόμο, συνοδευμένη από ορχήστρα, για να δει ο κόσμος τι θα φορέσει η νύφη! Αυτή έδινε στο γαμπρό ένα πουκάμισο, ένα σώβρακο, μία φανέλα, κάλτσες, πετσέτα προσώπου, ένα σεντόνι ύπνο και ένα μαξιλάρι και τα πήγαιναν τραγουδιστά, μαζί με κουραμπιέδες και ένα ποτό.

4.4 Γάμος

Τα πρώτα χρόνια, στους γάμους ήταν πολύ κόσμος. Δύο μέρες το γλεντούσαν. Μαζευόντουσαν και από τα γύρω χωριά για να χαζέψουν τα έθιμα, το γλέντι και τους χορούς των προσφύγων. Είναι προσφυγικός γάμος έλεγαν! Δυο μέρες πριν το γάμο έβγαινε όλο το χωριό με κοφίνια γεμάτα με τρόφιμα και πράγματα όπως πετσέτες, πιάτα κ.α. ότι είχε ο καθένας και μετά το τραπέζι τα παίρνανε πίσω. Το νυφικό το έραβαν ή το δανείζονταν από άλλη γυναίκα που το είχε ράψει αυτή για το γάμο της.

Τα προικιά τα στόλιζε η μάνα της νύφης και τα πήγαιναν να τα πετροβολήσουν με ρύζι και μαδημένα λουλούδια. Την άλλη μέρα τα κουβαλούσαν με κάρο ή με τα χέρια, ο καθένας έπαιρνε από ένα πράγμα, ένα κάδρο, ένα μαξιλάρι. Τα πήγαιναν τραγουδώντας στο σπίτι του γαμπρού και το στολίζανε. Δεν έλειπε λεπτό η μουσική και τα τραγούδια από τους γάμους τους. Όταν έφευγαν τα προικιά, έπαιρναν κάτι της νύφης και της το έκρυβαν και φώναζαν μετά «Το πήραμε, το πήραμε». Ακόμα,

για συμφωνία υπογράφανε σε χαρτιά μέχρι και τα σκεύη της κουζίνας, τα κουτάλια, τους τεντζερέδες κ.α. Γαμήλιο φαγητό ήταν το πλιγούρι αντί για ρύζι και κεσκέσι, όπως το έλεγαν.

Τις τελευταίες μέρες πριν το γάμο, έλεγαν στη νύφη συγκινητικά τραγούδια, του χωρισμού για να είναι λυπημένη. Μάλιστα, την έβαζαν να κάθεται δίπλα στο τζάκι για να κόκκινο το πρόσωπο της και την έσπρωχναν, την τσιμπούσαν μουλωχτά για να την παρακινήσουν να κλάψει. Την ώρα που κινούσε να φύγει η νύφη από το σπίτι της γινόταν σαν θρήνος, ξεφώνιζαν όλοι, ήταν πολύ συγκινητικό. Η κόρη έσκυβε και φιλούσε τα πόδια του πατέρα κι εκείνος έβγαζε από πάνω το ζωνάρι, το έφερνε τρεις φορές στη μέση της κι ευχόταν από μέσα του, να κρατά τις συνήθειες του σπιτιού του πατέρα της, να στερεωθεί και να είναι καλορίζικη.

Τη νύφη αλλά και το γαμπρό τους πήγαιναν στην εκκλησία με το βιολί του μεγάλου βιολιτζή του χωριού, Στέλιο Μοραγλή, τη σφυρίχτρα, το λαούτο και το ούτι που είχαν φέρει μαζί τους οι πρόσφυγες. Χόρευαν τσάμικο, συρτό, καρσιλαμά, τσιφτετέλι και οι γυναίκες φορούσαν μακριά φουστάνια, τα επίσημα ρούχα τους .

Μετά το γάμο, η νύφη πατούσε σίδερο, ένα σιδερένιο κλειδί, καθώς έμπαινε στο σπίτι του γαμπρού για να είναι γερή. Η πεθερά έδινε μια κουταλιά μέλι στο γαμπρό και μία στη νύφη και έπειτα η νύφη βουτούσε το δάχτυλο σε ένα φλιτζανάκι μέλι και έκανε τρεις σταυρούς στη πόρτα για να είναι γλυκιά η ζωή τους με τη βοήθεια της Παναγιάς.

Ακόμα, η πεθερά έβαζε τους νιόπαντρους μέσα στο σπίτι σκεπασμένους με άσπρη πετσέτα ή άσπρο μαντήλι. Η νύφη είχε στα χέρια της ένα μαντήλι με λίγα χρήματα, ζαχαρωτά, λουλούδια μαδημένα και ρύζι, το οποίο το έδινε σε ένα αγοράκι, όμορφα ντυμένο, που το είχε στείλει η γειτόνισσα στην αγκαλιά της νύφης.

4.5 Τραγούδια του γάμου

Σήμερα άσπρος ουρανός, σήμερα άσπρη μέρα

Σήμερα αποχωρίζεται η κόρη απ' τη μητέρα

Της νύφης μας την ομορφιά την πήρε η λαλούσα
Την πήρανε και τα πουλιά σκοπό και κελαηδούσαν.
Άσπρο σταφύλι ροζακί και κόκκινο κεράσι,
Να ζήσει η νύφη κι ο γαμπρός, να ζήσει, να γεράσει.

Της νύφης ο σκοπός

Γκελίκ αβασού	Της νύφης ο σκοπός
Ουζούν ολού εφελερίν	ψηλός ο γιος αρχιπαληκαράς
Μπουτσαγού	το μαχαίρι του
Μπεζ γιουκ ντιρέμ ταραμπουλού κους αγού.	Πεντακόσια δράμια μετάξι η ζώνη του.
	Μετάφραση από τα τούρκικα

Ποτάμια μου πάρετε
την κοκκινοσταλαμένη νύφη
που έχει στο λαιμό
τα γαρούφαλα και τις πούλιες.

Μετάφραση από τα τούρκικα

4.6 Αποκριές

Την περίοδο των αποκριών ντυνόntonτουσαν και μαζεύνοντουσαν οικογένειες μαζί και απόκρευαν. Έφτιαχναν άλλος φαγητό, άλλος γλυκό ότι είχε ο καθένας, έτρωγαν όλοι μαζί και γλεντούσαν. Χόρευαν μέχρι το πρωί τους καρσιλαμάδες και τους μπάλους.

4.7 Πανηγύρια

Τα πανηγύρια ήταν και είναι η μεγαλύτερη ψυχαγωγία και διασκέδαση των προσφύγων. Η κοινωνική τους ζωή είναι οργανωμένη γύρω από τις εκκλησιαστικές γιορτές και εκδηλώσεις. Τα γλέντια είναι ολονύχτια. Το μεγάλο πανηγύρι του χωριού είναι της Αγίας Μαρίνας, στις 17 Ιουλίου. Όλα τα γύρω χωριά τα πρώτα χρόνια ερχόντουσαν να δουν τα προσφυγικά γλέντια. Όπως περιέγραψε ένας κάτοικος, στα πανηγύρια πήγαιναν και για να δουν τις όμορφες και όποια τους άρεσε να τη βάλουν στη καρδιά τους.

Οι Γλυφαίοι γιόρταζαν στις 30-31 Αυγούστου και την Αγία Ελεούσα, την Ιερά Μονή που είναι κοντά στο χωριό τους. Μόλις τελείωνε η εκκλησία μοίραζαν λουκούμια και ούζο κι έτσι σιγά σιγά ξεκινούσε το γλέντι και οι χοροί.

Σε πανηγύρι του οικισμού

Οι πρόσφυγες χορεύουν κυρίως ζεϊμπέκικους, μερικές φορές και με μαχαίρια, καρσιλαμάδες αντικριστούς, χτυπώντας ρυθμικά τα ξύλινα κουτάλια ή τα μικρά ποτηράκια, συρτούς και μπάλους, ενώ λίγα ήταν τα δημοτικά τραγούδια. Μερικά από τα μουσικά όργανα των προσφύγων είναι το βιολί, το λαούτο, το ούτι, η κιθάρα, το μαντολίνο και η γκάιντα.

4.8 Οι Μικρασιάτικες γεύσεις

Οι γυναίκες της Γλύφας φημίζονταν για τα φαγητά τους. Το φαγητό το καλό, της Κυριακής το φαγητό, ήταν οι πίτες, κατιμέρια όπως τις έλεγαν. Οι σμυρνίες άνοιγαν τα καλύτερα φύλλα . Συνηθισμένες ήταν οι χορτόπιτες, οι κολοκυθόπιτες, οι τυρόπιτες, αλλά κάθε είδους πίτες όπως κρεμμυδόπιτες, ριζόπιτες.

Έφτιαχναν και τη σονκάτα όπου έζυναν το κολοκύθι το γλυκό κι έβαζαν ρύζι, δυόσμο, κρεμμύδι, λάδι, αυγά και τα ανακάτευαν καλά χωρίς αλεύρι και ψηνόταν στο φούρνο ενώ το σέρβιραν με κουτάλι. Καμιά φορά, αλέθανε στάρι, βράζανε το πλιγούρι, άνοιγαν φύλλα και κάνανε πίτες με το πλιγούρι. Ακόμα, μαγείρευαν σπαστά κουκιά, φάβα, ιμάμ, γιουβαρλάκια, τουρλού με διάφορα λαχανικά από το περιβόλι και κεσκέσι που ήταν κρέας με πλιγούρι.

Τα πρωινά έπιναν ρεβίθι καφέ που το έτριβαν στο μύλο και έφτιαχναν τριφτάδες από ζυμάρι και μακαρόνια φτιαχτά, με ξυλαράκι, με τρυπά στη μέση. Οι πρόσφυγες φημίζονταν και για τα πικάντικα φαγητά τους, τα μπουρέκια που ήταν ρολά, στριφτή κουλούρα με χόρτα, χορτόπιτα δηλαδή.

Έφτιαχναν ακόμα, τραχανά και είχαν ένα φαγητό, το μαντί όπου άνοιγαν φύλλο και το έκοβαν σαν χυλοπίτες αλλά πιο μεγάλα κομμάτια, έβαζαν μέσα κιμά και το δίπλωναν με συγκεκριμένο τρόπο. Το έβραζαν και μετά έβαζαν γιαούρτι και σκόρδο. Περισσότερο έφτιαχναν το τσιμέντι (παστουρμά), ένα κόκκινο πιπέρι που το έκανα χυλό και το άλειφαν στο μοσχαρίσιο μπούτι, το αφήναν να στεγνώσει το έκοβαν κομματάκια και το έτρωγαν.

Στους γάμους έφτιαχναν ψητά στο φούρνο, έβραζαν στα καζάνια μακαρόνια, πιλάφι, ρύζι ή κοκκινιστό κρέας με φτιαχτά μακαρόνια ή πιλάφι. Στα πανηγύρια και στα γλέντια ξεκινούσαν με σαρδέλα, ρέγγα, μπακαλιάρo στα κάρβουνα ψημένο με λεμόνι.

Τα παραδοσιακά γλυκά των προσφύγων είναι οι χαλβάδες, το ραβανί, γλυκό με κολοκύθι, γλυκά με μούστο, μουστοκούλουρα, μουσταλευριά. Το μούστο τον έβραζαν, τον έφτιαχναν πετιμέζι και το φύλαγαν για να το αλείφουν στο ψωμί. Καλλιεργούσαν και σταφίδα, τσιμπίμπο όπως την

έλεγαν, και έφτιαχναν κρασί. Δίπλες, ψιλό φύλλο με καρύδι τριμμένο, λουκουμάδες, μπακλαβάδες, κουραμπιέδες έφτιαχναν τη πρωτοχρονιά.

4.9 Τραγούδια της παρέας

Για τη σφαγή στα Βουρλά - Τραγούδι που έλεγαν τα βράδια στις αντρικές παρέες.

Κι άλλη σφαγή έγινε στα Βουρλά

Στην Προύσα σφάζουνε αρνιά

Στη Σκάλα αγελάδες

Και ωραίες μαυρομάτες.

Το αίμα αυτό παιδάκι μου

Μια μέρα στη θάλασσα θα σμίξει

Κι όταν θα μιλάν οι Έλληνες

γι' αυτούς το αίμα θα αφρίζει.

Στη θάλασσα του νοτιά θα μας πάρει,

ω αέρα του νοτιά, και θα μας πάρει

και θα μας πάρει

στους Έλληνες, στ' αδέρφια...

Η Σμυρνιά και ο Τούρκος

Μια φορά, βγήκε ένας Τούρκος να κυνηγήσει με τους αξιωματικούς του. Βγήκε και μια κόρη Σμυρνιά που την είδε ο Τούρκος και είπε «παιδιά δεν θα κυνηγήσουμε, θα κυνηγήσουμε αυτή» και έλεγαν αυτό το τραγούδι.

Κάτω στη Ρόδο στη Ροϊδονήσι

Τούρκος εκατέβηκε για να πολεμήσει.

Δεν κυνηγούσε λαγούς κι ελάφια,

μον' κυνηγούσε δυο μαύρα μάτια.

Πάρ' τονε, κόρη, τον Τούρκον άντρα,

να σε φωνάζουνε χανούμ Σουλτάνα.

Δεν τότε παίρνω, δεν τότε θέλω,

Προσφυγοπούλα γίνομαι κι απ' την Σμύρνη φεύγω.

Πάρ' τονε, κόρη, κι έχει ρολόι,

αλυσίδα στο λαιμό και κομπολόι.

Δεν τότε παίρνω τον τούρκο άντρα

κι ας μη με φωνάζουνε χανούμ Σουλτάνα.

Πάρ' τονε κόρη κι έχει παπόρι,

αχ, να σε γυρνάει Σμύρνη και Πόλη.

Έχουνε σφάζει όλα μου τ' αδέρφια

και 'γω δεν μπορώ να πάω στα δυο του χέρια.

5. Ο χορός και τα τραγούδια από τη Μικρά Ασία

Οι Γλυφαίοι, όπως και πολλοί πρόσφυγες προφανώς, έχοντας κρατήσει στις μνήμες τους τα λόγια και τις πράξεις των προγόνων τους, προσπαθούν κάθε μέρα που περνάει να αναβιώνουν τα έθιμα τους. Όπως διαπιστώνουμε και από τη ζωή τους, ο χορός και τα τραγούδια ζουν και αναβιώνουν μέσα τους, σε κάθε περίπτωση, από το γάμο μέχρι και την εργατιά. Οι χοροί που έφεραν μαζί τους και χορεύουν ακόμα και σήμερα είναι καρσιλαμάδες, ζεϊμπέκικοι, μπάλοι, συρτοί, αλατσατιανοί και μερικοί αμανέδες.

5.1 Καρσιλαμάς

Ο Καρσιλαμάς είναι σεμνός, απλός και ταυτόχρονα, ερωτικός χορός, ο οποίος χορεύεται ως αντικριστός, συνήθως από άντρα και γυναίκα. Η καταγωγή του καρσιλαμά είναι από τα μικρασιατικά παράλια και αποτέλεσε το μέσο έκφρασης και ψυχαγωγίας για όλους τους πρόσφυγες.

Το χορεύουν ζευγάρια αντικριστά το καρσιλαμά(καρσί=αντίκρυ) σε ρυθμό 9/8. Τον 9-σημο ρυθμό στο χορό καρσιλαμάς Ερυθραίας, τον χωρίζουμε σε χρόνους 2+2+2+3 ή (1-2)-(3-4)-(5-6)-(7-8-9).

Τα ζευγάρια αντικριστά χορεύουν ελεύθερα στο χώρο. Ο χορός έχει 2 χορευτικές φόρμες, η μια φόρμα κινείται προς τα εμπρός, πλησιάζοντας το ζευγάρι, και η άλλη φόρμα κινείται προς τα πίσω, απομακρύνοντας το ζευγάρι. Η κάθε φόρμα έχει 4 χορευτικά βήματα-κινήσεις χρησιμοποιώντας την κάθε φορά ένα μουσικό μέτρο των 9/8. Δηλαδή ένα 9/8 μια φορά προς τα μπρος και ένα 9/8 μια φορά προς τα πίσω.

Τα τρία πρώτα βήματα[δεξί(1-2)-αριστερό(3-4)-δεξί(5-6)] έχουμε σε κάθε βήμα ώθηση-πάτημα και κρατάνε το καθένα δύο χρόνους. Στο πρώτο χορευτικό βήμα, το αριστερό πόδι ωθεί ενώ την ίδια στιγμή το δεξί πόδι πατάει μπροστά στο αριστερό. Το ίδιο γίνεται στο δεύτερο χορευτικό βήμα χρησιμοποιώντας αντίθετα πόδια. Στο τρίτο χορευτικό βήμα γίνεται ότι ακριβώς και στο πρώτο. Η φόρμα του χορού ολοκληρώνεται στη

τέταρτη χορευτική κίνηση και έχει 3 χρόνους όπου το αριστερό πέλμα έρχεται να σταματήσει δίπλα στα σφυρά του δεξιού πέλματος.

Οι χορευτές κινούνται ζευγαρωτά ελεύθερα, πάντα αντικριστά ως προς το ζευγάρι τους. Τα χεριά στο καρσιλαμά, είναι ελεύθερα, ανοιχτά στο ύψος των ώμων και κάποιες φορές οι γυναίκες τα έχουν κυρίως μπροστά στο στήθος τους.

Σε όλη τη μελωδία του χορού ακολουθούμε τις δύο παραπάνω χορευτικές φόρμες, όπου πάνω σε αυτή την χορευτική βάση μπορούμε να έχουμε αλλαγή κατεύθυνσης, αλλαγή θέσης , περιφορές γύρω από τον συγχορευτή και περιστροφές γύρω από τον εαυτό μας, φιγούρες και χτυπήματα ρυθμικά με ξύλινα κουτάλια ή μικρά ποτήρια.

Η ΑΓΑΠΗ ΕΙΝΑΙ ΚΑΡΦΙΤΣΑ

Τραγούδι ερωτικού περιεχομένου με προέλευση από τα δυτικά παράλια της Μικράς Ασίας. Ο ρυθμός του κομματιού είναι 9/8 και χορεύεται στα βήματα του καρσιλαμά Μικράς Ασίας, βλέπε το **απόσπασμα 1.**, διάρκειας δυόμιση(2 ½) περίπου λεπτών στο DVD.

Στίχοι:

*Η αγάπη είναι καρφίτσα βρ' αμάν κι αγκυλώνει την καρδιά,
η αγάπη είναι καρφίτσα βρ' αμάν κι αγκυλώνει την καρδιά,
και αγκύλωσε και 'μένα βρ' αμάν
και δεν έχω γιατρεία βρ' αμάν αμάν,
και αγκύλωσε και 'μένα βρ' αμάν και δεν έχω γιατρεία.*

*Δε θυμάσαι ανάθεμα 'σε βρ' αμάν λόγια που μιλούσαμε,
δε θυμάσαι ανάθεμα 'σε βρ' αμάν λόγια που μιλούσαμε,
να με πάρεις να σε πάρω βρ' αμάν
και ματζί να ζήσουμε βρ' αμάν αμάν,
να με πάρεις να σε πάρω βρ' αμάν και ματζί να ζήσουμε.*

*Σαν τα μάρμαρα ενός Πόλης βρ' αμάν που 'ναι στην Αγιά Σοφιά,
σαν τα μάρμαρα ενός Πόλης βρ' αμάν που 'ναι στην Αγιά Σοφιά,
έτσι τα 'χεις ταιριασμένα βρ' αμάν*

*μάτια φρύδια και μαλλιά βρ' αμάν αμάν,
έτσι τα 'χεις ταιριασμένα βρ' αμάν μάτια φρύδια και μαλλιά.*

*Η αγάπη είναι καρφίτσα βρ' αμάν κι αγκυλώνει την καρδιά,
η αγάπη είναι καρφίτσα βρ' αμάν κι αγκυλώνει την καρδιά,
και αγκύλωσε και 'μένα βρ' αμάν
και δεν έχω γιατρεία βρ' αμάν αμάν,
και αγκύλωσε και 'μένα βρ' αμάν και δεν έχω γιατρεία.*

.....

5.2 Καραμπουρνιώτικος Συρτός

Οι απόγονοι των προσφύγων των Καραμπουρνιώτικων χωριών ενός Ερυθραίας, έφεραν μαζί ενός το Καραμπουρνιώτικο Συρτό. Συρτός χορός από την περιοχή ενός Ερυθραίας. Έχει ρυθμό 2/4 και χορεύεται σε ανοιχτό κύκλο από άντρες και γυναίκες, οι οποίοι πιάνονται ανακατεμένοι από ενός παλάμες και λυγισμένους αγκώνες. Μ' αυτόν τον χορό άρχιζαν και τελείωναν συνήθως τα γλέντια.

Ο χορός έχει 6 βήματα-κινήσεις όπου γίνονται προς τη φορά του κύκλου. Η χορευτική φόρμα του χορού είναι Μεγάλο-μικρό-μικρό(Μ-μ-μ) και η μετρική ανάλυση (1-2-2). Χαρακτηριστικό στο Καραμπουρνιώτικο συρτό, όπως και στους νησιώτικους συρτούς του Αιγαίου, είναι η ώθηση στο 1^ο και στο 3^ο βήμα σε όλη τη διάρκεια των κινήσεων. Στο πρώτο βήμα(Μ), το δεξί πόδι πατάει προς τη φορά και παράλληλα ωθεί (το σώμα ανεβαίνει-κατεβαίνει με ελαφρά κάμψη-έκταση του γονάτου). Στο δεύτερο βήμα, χωρίζουμε το χρόνο σε δύο μικρότερους(μ-μ) και έχουμε δύο κινήσεις. Δηλαδή πάτημα του αριστερού και ακολουθεί πάτημα του δεξιού ποδιού, πλάι στο αριστερό προς τη φορά του κύκλου. Το 3^ο και 4^ο βήμα ακολουθούν την ίδια ρυθμολογική και μετρική ανάλυση.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Την ρυθμολογία, την ανάλυση και την ορολογία των χορών, που ακολουθώ και καταγράφω στην παρούσα εργασία, ως στοιχεία τα δανείζομαι από τις σημειώσεις του πανεπιστημιακού μου δασκάλου κ. Γιάννη Δήμα 'πανεπιστημιακό Διδάσκοντα στο αντικείμενο Χορολογία Ελληνισμού στο Τ.Ε.Φ.Α.Α. Πανεπιστημίου Θεσσαλίας'.

5.3 Αλατσατιανή

Οι Μικρασιάτες έφεραν μαζί ενός και ενός Αλατσατιανούς χορούς από τα Αλάτσατα ενός Ερυθραίας, κοντινή περιοχή στα Καράμπουρνα. Αλατσατιανή είναι μελωδία ενός στρωτού καρσιλαμάς που χορεύεται ζευγαρωτά από άντρα και γυναίκα ή από δύο γυναίκες. Ο ρυθμός του είναι εννιάσημος 9/8 και ακολουθεί την ίδια ανάλυση ρυθμολογίας και μετρικής με το καρσιλαμά.

ΑΛΑΤΣΑΤΙΑΝΗ

Στοίχοι:

*Στα Αλάτσατα στην Παναγιά στα Αλάτσατα στην Παναγιά,
στα Γιόδημα από πίσω Αλατσατιανή,
στα Γιόδημα από πίσω Πανωχωριανή.*

*Έχω φυτέψει λεμονιά έχω φυτέψει λεμονιά,
και πάω να την ποτίσω Αλατσατιανή,
σιμά από τον μπαζέ σου Πανωχωριανή.*

*Άϊντε άϊντε γκιντελίμ Αλατσατιανή
θα σε κλέψω δε σ' αφήνω Πανωχωριανή.*

*Κακόβολε μου ντουσεμέ Κακόβολε μου ντουσεμέ,
με τις ανηφοριές σου Αλατσατιανή,
με τις ανηφοριές σου Πανωχωριανή.*

*Κάνε και 'μέ' γειτόνισσα κάνε και 'μέ' γειτόνισσα
με τις γειτόνισσες σου Αλατσατιανή,
με τις γειτόνισσες σου Πανωχωριανή.*

*Άϊντε άϊντε γκιντελίμ Αλατσατιανή
θα σε κλέψω δε σ' αφήνω Πανωχωριανή.*

*Στα Αλάτσατα είναι ένα βουνό στα Αλάτσατα είναι ένα βουνό,
Καράντα το λένε Αλατσατιανή,
Καράντα το λένε Πανωχωριανή.*

*Που πάνε οι Αλατσατιανές που πάνε οι Αλατσατιανές,
και τον καημό τους λένε Αλατσατιανή,
και τον καημό τους λένε Πανωχωριανή.*

*Άϊντε άϊντε γκιντελίμ Αλατσατιανή
θα σε κλέψω δε σ' αφήνω Πανωχωριανή.*

*Κόκκινα μισοφούστανα κόκκινα μισοφούστανα,
και κοραλλιά πολκάκια Αλατσατιανή,
και κοραλλιά πολκάκια Πανωχωριανή.*

*Έρημα απομείνατε έρημα απομείνατε,
μέσ' τα στενά σοκάκια Αλατσατιανή,
μέσ' τα στενά σοκάκια Πανωχωριανή.*

*Άϊντε άϊντε γκιντελίμ Αλατσατιανή
θα σε κλέψω δε σ' αφήνω Πανωχωριανή.*

*Επιπλέον στίχοι:
Τι να την κάνω τη ζωή
τι να την κάνω τη ζωή
αν είναι κι άλλη τόση Αλατσατιανή
αν είναι κι άλλη τόση κατωχωριανή*

*Σαν σε δω στο σταυροδρόμι πανωχωριανή
τρέμω σαν το χελιδόνι κατωχωριανή*

*Αφού υπάρχει θάνατος
αφού υπάρχει θάνατος
και το κορμί θα λιώσει Αλατσατιανή
και το κορμί θα λιώσει κατωχωριανή*

*Έλα έλα πέρδικά μου πανωχωριανή
στα χαλάκια τα δικά μου κατωχωριανή*

*Χόρεψε χαϊδεμένη μου
χόρεψε χαϊδεμένη μου
και θα σου τραγουδήσω Αλατσατιανή
και θα σου τραγουδήσω κατωχωριανή*

*Έλα έλα να σου λέω πανωχωριανή
μη με τυραννείς και κλαίω κατωχωριανή*

5.4 Ζεϊμπέκικος

Όταν ο ίδιος ο χορός ήταν αργός τον ονόμαζαν ζεϊμπέκικο και το χόρευε ένας-ένας και όσοι τα κατάφερναν, έκαναν και φιγούρες με μαχαίρια. Είναι, ίσως, ο μοναδικός χορός στο είδος του που δε διέπεται από κανόνες, φιγούρες και βήματα, αλλά είναι καθαρά αυτοσχεδιαστικός χορός. Ορίζεται από την ψυχοσύνθεση και τον σεβντά του χορευτή.

Φιγούρα Ζεϊμπέκικου χορού

ΠΕΡΓΑΜΟΣ

Πέργαμος –ζεϊμπέκικος χορός με ρυθμό 9/8 που χορεύεται από τον Ιωάννη Χαρμουσίζη⁶ σε ελεύθερη μορφή με φιγούρες με μαχαίρι, βλέπε το **απόσπασμα 2.**, διάρκειας τεσσάρων(4) λεπτών περίπου στο DVD.

⁶ Ο Ιωάννης Χαρμουσίζης είναι 90 ετών περίπου, ζει στη Γαστούνη Ηλείας και είναι ο μοναδικός επιζών που είδε τη Σμύρνη να καίγεται και έζησε το διωγμό, βλέπε **απόσπασμα 3**. Στο DVD. Χορεύει στο απόσπασμα ζεϊμπέκικο χορό με τη μελωδία του Πέργαμου.

Στίχοι :

Ωχ αμάν αμάν Πέργαμε
ωχ αμάν αμάν Πέργαμε,
Πέργαμε όλο για σένα λέγαμε
λέγαμε πίναμε και κλαίγαμε.

Αμάν αμάν αμάν Αϊβαλί
αμάν αμάν αμάν Αϊβαλί,
Αϊβαλί Πέργαμε και Δικελί
Αϊβαλί η καρδιά μου σε πονεί.

Αμάν αμάν Χιώτισσα
αμάν αμάν Χιώτισσα,
βρε Χιώτισσα μ' έκανες κι αρρώστησα,
αρρώστησα αμάν αμάν Χιώτισσα.

Αμάν αμάν μην το λες
αμάν αμάν μην το λες,
μην το λες θα πεθάνω και θα κλαις
μην το λες θα πεθάνω και θα κλαις.

Αμάν αμάν Σμύρνη και Μπουτζά
αμάν αμάν σμύρνη και Μπουτζα,
και Μπουτζά Κορδελιό και Κουκλουτζά
και Βουρλά που 'χετ' άντρες λεβεντιά.

Αμάν αμάν Φωκιανή
αμάν αμάν Φωκιανή,
Φωκιανή Φωκιανή Κουσαντιανή
Φωκιανή η καρδιά μου σε πονεί.

Ιωάννης Χαρμουσίδης, χορεύει ζεϊμπέκικο χορό
με μαχαίρι σε αντάμωμα Μικρασιατών

5.5 Χασάπικος γρήγορος

Ο χορός «Χασάπικος γρήγορος» χορεύεται σήμερα σε αρκετές περιοχές της Ελλάδας με διαφορετικές μελωδίες και υφολογικά χαρακτηριστικά σε ρυθμό 2/4. Είναι σχετικά εύκολος χορός γι' αυτό, όταν κάποιος μη γνώστης του χορού μπει με παρέα χορευτών στο χορευτικό κύκλο, προσαρμόζεται εύκολα και ακολουθεί τη βασική χορευτική φόρμα. Πιθανώς, ο επιθετικός προσδιορισμός «γρήγορο» εισήχθη με σκοπό το διαχωρισμό του από το «αργό» χασάπικο.

Βήμα - Βήμα - Πάτημα - Άρση - Πάτημα - Άρση
1.....-.....2.....-.....3.....-.....4.....-.....5.....-.....6

Η λαβή είναι από τους ώμους και η φορά του χορού ακολουθεί τη φορά του κύκλου.

Ο χορός παρέμενε δημοφιλής στην Κωνσταντινούπολη, στην Μικρά Ασία και κάποια νησιά για αιώνες μέχρι το 1922. Μετά το 1922, με τη έλευση των προσφύγων στον Ελλαδικό χώρο, εντοπίζουμε το χασάπικο αργό και γρήγορο στις περιοχές όπου εγκαταστάθηκαν Μικρασιάτες. Το γεγονός αυτό συνδέεται άμεσα με τη «γέννηση» ενός νέου είδους

μουσικής, του ρεμπέτικου. Το ρεμπέτικο είχε ως κύριους μελωδικούς, ρυθμικούς αλλά και χορευτικούς άξονες το χασάπικο και το ζεϊμπέκικο. Έτσι έγινε 'πανελλήνιος' και ως πιο γνωστός ελληνικός χορός σε όλο τον κόσμο.

ΡΟΥΜΠΑΛΙΑ ΓΑΡΥΦΑΛΙΑ

Τραγούδι ερωτικού περιεχομένου από τα μικρασιατικά παράλια της Προποντίδας. Ο ρυθμός του κομματιού είναι 4/4 και χορεύεται στα βήματα χασάπικου γρήγορου, βλέπε **απόσπασμα 4.**, διάρκειας τριών(3) λεπτών στο DVD.

Στίχοι:

*Ποιος είδε νε- ρούμπα- ρουμπαλιά
ποιος είδε νέο σεβνταλή
και ένας αγάπης κλέφτη
τριαλαλαλαλαλα*

*Ρουμπαλιά γαρυφαλιά
σε τριγυρνούνε τα πουλιά*

*Για να ζυπνά- ρούμπα- ρουμπαλιά
για να ζυπνάει με το αχ
και με το βαχ να πέφτει
τριαλαλαλαλαλα*

*Ρουμπαλιά μου Χιώτισσα
σε είδα ψες κι αρρώστησα*

*Τα μάτια σου ρούμπα- ρουμπαλιά
τα μάτια σου με κάνανε
να στρώσω δεν κοιμούμαι
τριαλαλαλαλαλα*

Ρουμπαλιά γαρυφαλιά

σε τριγυρνούνε τα πουλιά

*Και το σταυρό ρούμπα- ρουμπαλιά
και το σταυρό σαν χριστιανός
να κάνω δε θυμούμαι
τριαλαλαλαλαλα*

*Ρουμπαλιά γαρυφαλιά
σε τριγυρνούνε τα πουλιά*

.....

5.6 Χασάπικος αργός

Υποστηρίζεται ότι ο χορός έχει Πολίτικη προέλευση και ότι ήταν χορός των Χασάπηδων στην Κωνσταντινούπολη. Είναι ο χορός του χασάπη η συνέχεια δηλαδή του λεγόμενου «μακελλάρικου» χορού που χορευόταν από την ‘συντεχνία των κρεοπωλών. Μακελλάρης=χασάπης’. Χορεύεται περίπου σε μια νοητή ευθεία γραμμή με κίνηση δεξιά αριστερά, σε μια οκτάδα χορευτικών χρόνων, όπου πάνω στη βασική χορευτική φόρμα εναλλάσσονται πολλές φιγούρες. Βλέπε το **απόσπασμα 5**, το χασάπικο αργό σε γρήγορο διάρκειας τριών(3) περίπου λεπτών στο DVD.

5.7 Γιωργίτσα

Τραγούδι ερωτικού περιεχομένου με προέλευση την χερσόνησο της Ερυθραίας Μικρά Ασίας. Ο ρυθμός του κομματιού είναι 9/8 (2-2-2-3). Ο χορός Γιωργίτσα είναι ένας αντικριστός χορός. Τα ζευγάρια αντικριστά χορεύουν προς το κέντρο ενός νοητού κύκλου και επαναλαμβάνουν τα βήματα προς τα έξω του κύκλου.

Η μετρική ανάλυση του χορού είναι (1-2)-(3-4)-(5-6)-(7-8-9). Χορεύεται με τα βήματα-κινήσεις του καρσιλαμά συν δύο βήματα. Δηλαδή τα τρία πρώτα βήματα [δεξί(1-2)-αριστερό(3-4)-δεξί(5-6)] όπου κρατάνε το καθένα δύο χρόνους και στους τρεις επόμενους χρόνους (7-8-9) έχουμε πίσω κίνηση-βήμα του δεξιού ποδιού με ώθηση ενώ το αριστερό πέλμα έρχεται να σταματήσει δίπλα στα σφυρά του δεξιού πέλματος, βλέπε **απόσπασμα 6.**, τεσσάρων(4) περίπου λεπτών στο DVD.

ΓΙΩΡΓΙΤΣΑ

Στίχοι:

*Εγώ 'λεγα να σ' αγαπώ Γιωργίτσα μου
κανείς να μην το ξέρει
τώρα το μάθανε οι δικοί Γιωργίτσα μου
το μάθανε κι οι ξένοι*

*Έλα Γιούλα Γιούλα έλα πάρε με
άνοιξε τις δυο αγκάλες μέσα βάλε με*

*Το γιασεμί στην πόρτα σου Γιωργίτσα μου
άνθισε και θα δέσει
τ' αγγελικό σου το κορμί Γιωργίτσα μου
στα χέρια στα χέρια μου θα πέσει*

*Έλα Γιούλα Γιούλα έλα πάρε με
άνοιξε τις δυο αγκάλες μέσα βάλε με*

*Μάζεψε εσύ τα γιασεμιά Γιωργίτσα μου
κι εγώ τα βελονιάζω*

*πούλησε την αγάπη σου Γιωργίτσα
κι εγώ την αγοράζω*

*Έλα Γιούλα Γιούλα έλα πάρε με
άνοιξε τις δυο αγκάλες μέσα βάλε με*

.....

5.8 Χασαπιά

ΕΧΕ ΓΕΙΑ ΠΑΝΑΓΙΑ

Τραγούδι με προέλευση από την ευρύτερη περιοχή της Μικράς Ασίας. Χορεύεται στα βήματα-κινήσεις της Χασαπιάς με ρυθμό 2/4, βλέπε **απόσπασμα 7.**, διάρκειας τριών(3) λεπτών στο DVD.

Στίχοι:

*Στο Γαλατά ψιλή βροχή και στα Ταταύλα μπόρα
Βασίλισσα των κοριτσιών είναι η μαυροφόρα] 2x*

Έχε γεια Παναγιά, τα μιλήσαμε | 2x

Όνειρο ήτανε, τα λησμονήσαμε | 2x

*Στο Γαλατά θα πιω κρασί, στο Πέρα θα μεθύσω
και μέσα απ' το Γεντί Κουλέ κοπέλα θ' αγαπήσω] 2x*

Έχε γεια Παναγιά...

*Γεντί Κουλέ και Θεραπιά, Ταταύλα και Νιχώρι
Αυτά τα τέσσερα χωριά 'μορφαίνουνε την Πόλη] 2x*

Έχε γεια Παναγιά...

.....

5.9 Συρτός χορός

ΓΙΑΛΟ ΓΙΑΛΟ

Τραγούδι ερωτικού περιεχομένου με προέλευση από τα Αλάτσατα (προάστιο της Σμύρνης) και την ευρύτερη περιοχή της χερσονήσου της Ερυθραίας. Έχει ρυθμό 2/4 και χορεύεται στα βήματα του «Συρτού Μικρά Ασίας», βλέπε στο **απόσπασμα 8.**, δυόμιση(2 1/2) λεπτών περίπου στο DVD.

Στίχοι:

*Τα μάτια σου με κάψανε μα 'γώ τα καμαρώνω,
σαν κάνω μέρες να τα δω κλαίω και δε μερώνω.*

*Έβγα να σε δω έβγα να σε δω
έβγα να σε δω να παρηγορηθώ.*

*Όλοι μου λέν' να σ' αρνηθώ δεν ξέρω τι να κάνω,
και 'γώ μια ώρα αν δε σε δω το νου μου τον (ε)χάνω.*

*Γιαλό γιαλό γιαλό ψαράκια κυνηγώ
κυνήγα τα και 'σύ αγάπη μου χρυσή.*

*Κι όλοι μου λέν' αρνήσου το και κατηγορήσε το,
μα 'γώ 'λεγα από μέσα μου Θεέ μου 'μπρόβαλε το.*

*Μαλών' η μάνα της μαλών' η μάνα της
μαλώνει κι ο αδερφός της πως πέφτω αντάμα της.*

.....

5.10 Μπάλος

ΑΙΝΤΕ ΟΠΛΕΣ

Τραγούδι με προέλευση από την ευρύτερη περιοχή της χερσονήσου της Ερυθραίας Μικρά Ασίας. «Συρτός- Μπάλος Μικράς Ασίας» με ρυθμό 2/4, βλέπε **απόσπασμα 9.**, διάρκειας δύο(2) λεπτών στο DVD.

Στίχοι:

*Αυτά τα μάτια τα γλυκά κέρνα μας κόρη κέρνα μας
αυτά τα μάτια τα γλυκά κέρνα μας κόρη κέρνα μας,
ωχ να γίνονταν δικά μου κέρνα παπαδιά ασίικα παιδιά.*

*Άιντε όπλες άιντε όπλες άιντε όπλες,
θα σου πάρω πασουμάκια και παντόφλες.*

*Όποιος δεν είναι μερακλής κέρνα μας κόρη κέρνα μας
όποιος δεν είναι μερακλής κέρνα μας κόρη κέρνα μας,
ωχ του πρέπει να πεθάνει κέρνα παπαδιά ασίικα παιδιά.*

*Άιντε όπλες άιντε όπλες άιντε όπλες,
θα σου πάρω πασουμάκια και παντόφλες.*

*Γιατί σε τούτο τον ντουνιά κέρνα μας κόρη κέρνα μας
γιατί σε τούτο τον ντουνιά κέρνα μας κόρη κέρνα μας,
ωχ τον τόπο τσάμπα πιάνει κέρνα παπαδιά ασίικα παιδιά.*

*Άιντε όπλες άιντε όπλες άιντε όπλες
θα σου πάρω εκατό δραχμών παντόφλες,
θα σου πάρω εκατό δραχμών παντόφλες
άιντε όπλες άιντε όπλες άιντε όπλες.*

.....

5.11 Χορός των κουταλιών

Είναι αντικριστός χορός που χορευόταν σ' ολόκληρη την Καππαδοκία και που χορεύεται ακόμη και σήμερα από όλους τους πρόσφυγες δεύτερης και τρίτης γενιάς και γι' αυτό μπορούμε να το χαρακτηρίσουμε ως πανκαππαδοκικό χορό. Παλιά χορευόταν μόνο από ζευγάρια γυναικών ή ανδρών ή από παντρεμένα ανδρόγυνα. Σήμερα χορεύεται περισσότερο μικτός. Ο ρυθμός του είναι πιο αργός όταν χορεύεται μόνο από γυναίκες, που κινούν τα χέρια δεξιά-αριστερά συγχρόνως με τα βήματα. Αντίθετα τα ζευγάρια των ανδρών κινούνται πιο γρήγορα με πιο έντονα βήματα.

Τα κουτάλια

Το μουσικό μέτρο είναι 2/4. Τα τέσσερα ξύλινα κουτάλια βγάζουν έναν ήχο όταν κτυπάνε μεταξύ τους ανά δύο στο κάθε χέρι του χορευτή. Το ένα κουτάλι τοποθετείται μεταξύ του δείκτη και του αντίχειρα και το άλλα μεταξύ του μέσου και του παράμεσου έτσι ώστε να έρχονται σε επαφή τα κυρτά μέρη τους. Υπήρχαν και υπάρχουν διαφορετικά κτυπήματα δηλαδή διαφορετικά ρυθμικά σχήματα ανάλογα με το τραγούδι που συνοδεύει το χορό.

Η μελωδία που ακολουθεί στο **απόσπασμα 10.**, διάρκειας δύο(2) λεπτών που θα δείτε στο DVD είναι χωρίς στίχους.

5.12 Το τοπικό χορευτικό ρεπερτόριο Πελοποννήσου

στη νεοφερμένη προσφυγική μικρασιάτικη κοινωνία

Σήμερα τα νέα παιδιά που συμμετέχουν στο χορευτικό τμήμα του οικισμού Γλύφας με δεδομένο την ιδιαίτερη αγάπη στις ρίζες τους και στους Μικρασιάτικους χορούς, μαθαίνουν επίσης με το ίδιο ενδιαφέρον να χορεύουν και τοπικούς παραδοσιακούς χορούς της Πελοποννήσου, όπως επίσης και του ευρύτερου ελλαδικού χώρου.

Η σημερινή γενιά διαπιστώνουμε ότι έχει αναπτύξει την δική της πολιτισμική ταυτότητα.

Με τον καιρό και περνώντας τα χρόνια γίνονται μικτοί γάμοι των απογόνων των Μικρασιατών με τους ‘ντόπιους’ κατοίκους, από όπου φαίνεται και η αποδοχή της μικρής προσφυγικής κοινωνίας στο ευρύτερο πολιτισμικό γίγνεσθε.

Έτσι κυριαρχεί πλέον η πολιτισμική ισορροπία και των δύο παραδόσεων.

Η ενσωμάτωση των δύο αυτών κοινωνιών έχει ως αποτέλεσμα την ομορφιά και τις ιδιαιτερότητες μιας νέας και ‘ενιαίας’ πολιτισμικής κοινότητας.

Την ενσωμάτωση αυτών των δύο κοινωνιών στη νέα ‘ενιαία’ πολιτισμική κοινότητα, έχω τη δυνατότητα να την παρουσιάσω σε εικόνες βίντεο στο επισυναπτόμενο DVD No 1 στο **απόσπασμα 11.**, διάρκειας πεντέμιση (5 ½) λεπτών.

6.1 Επίλογος

Σκοπός της εργασίας ήταν ο εντοπισμός και η περιγραφή των εθίμων και των χορευτικών περιστάσεων στον οικισμό της Γλύφας του Δήμου Βαρθολομιού Ηλείας.

Η προσέγγιση των θεμάτων έγινε με σφαιρική μελέτη, περιγράφοντας το οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο της κοινότητας σε σχέση με τη παράδοση των Μικρασιατών.

Μεθοδολογικά, η έρευνα στηρίχτηκε στην επιτόπια λαογραφική έρευνα, στην ενημερωτική ανάγνωση των βιβλιογραφικών αναφορών και κυρίως στη συμμετοχική παρατήρηση και καταγραφή.

Ευχαριστώ θερμά, από το βάθος της καρδιάς μου όλους όσους με βοήθησαν στο να ερευνήσω και να καταγράψω την παρούσα εργασία.

1. Όλους τους κατοίκους του οικισμού Γλύφας.
2. Ιδιαίτερες ευχαριστίες στα πρόσωπα που είχα άμεση επικοινωνία, απ' όπου κατέγραψα τις συνεντεύξεις.
3. Τον δάσκαλό μου κ. Γιάννη Δήμα, όχι μόνον για την επιστημονική στήριξη της παρούσας εργασίας, αλλά τα όσα γνώρισα, βίωσα και έμαθα για δύο συνεχή ακαδημαϊκά έτη στην ειδικότητα Ελληνικοί Παραδοσιακοί Χοροί.

6.2 Φωτογραφικό υλικό με διάφορα αντικείμενα και κειμήλια
από την Καπαδοκία και τα Καράμπουρνα

Χώρος του μουσείου με κειμήλια

Τρίπτυχη εικόνα της Παναγίας Βρεφοκρατούσας και των Αγίων Θεοδώρων

Μπαούλο- σεντούκι από την Καππαδοκία που ήρθε στην Ελλάδα με την Ανταλλαγή

Χρυσοκέντημα από τα Καράμπουρνα

Χάλκινο κειμήλιο από την Καππαδοκία

Αργαλειός

Εργατικά δρεπάνια και παλαμαριές

Μύλος του καφέ

Μύλος πιπεριού

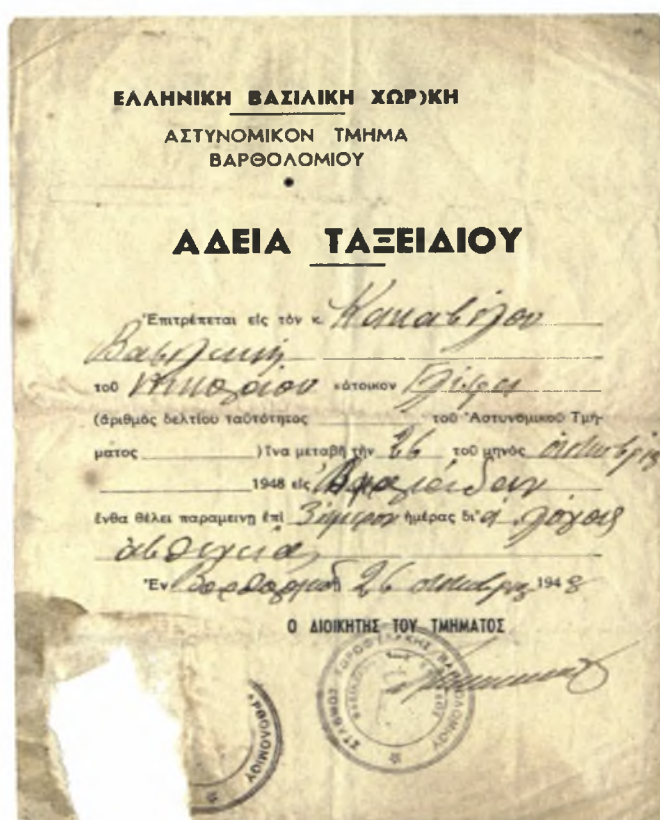
Παλιό σίδερο

Τεντζερής

Τα πρώτα προσφυγικά σπίτια

Έντυπα από τους πρώτους κατοίκους ,
αρχείο του Λαογραφικού Μουσείου του οικισμού

[illegible][illegible]

ΕΠΑΡΧΙΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

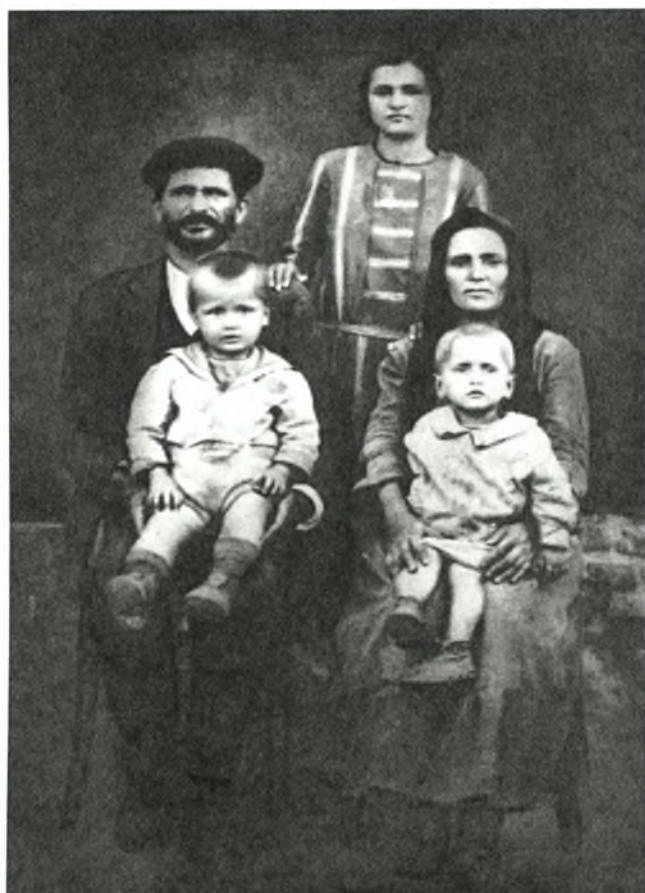
ΤΣΕΓΚΕΛΚΙΟΙ

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ καὶ ΒΑΠΤΙΣΜΟΥ

ΕΓΓΡΑΦΙΑ ΜΗΤΡΙ

ΟΙ ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΕΠΙΣΤΑΜΕΝΕΣ

Έντυπα από τους πρώτους κατοίκους ,
αρχείο του Λαογραφικού Μουσείου του οικισμού

Οικογένειες του οικισμού της Γλύφα

6.4 Βιβλιογραφία

Δήμας, Ι. (2009). Σημειώσεις για την ειδικότητα Ελληνικών Παραδοσιακών χορών

Ζωγράφου, Μ. (2003). Ο Χορός στην Ελληνική Παράδοση, Αθήνα: Art Work

Κακαβέλος, Π., Λυκογιάννης Κ., Μπαλτάς, Α., Παπαδόπουλος, Κ. (2004), Τα 80χρονα της Γλύφας, Αθήνα: Έκδοση του Μορφωτικού και Εξωραϊστικού Συλλόγου Γλύφας

Μπαλτάς, Α. (2010) Τα Καράμπουρνα της Μικρασιάτικης Ερυθραίας, Γλύφας Βαρθολομιού Ηλείας , Εκδόσεις Μπαλτά

Πραντσίδης, Ι. (). Ο χορός στην ελληνική παράδοση και διδασκαλία του, Αιγίνιο: Εκδοτική Αιγινίου

Ράφτης, Α. (). Η Μελετητική Εργασία. Βοήθημα για την Εκπόνηση και την Παρουσίαση

Σκάβδη, Ε. (2006). Ο ΛΟΓΟΣ της ΓΛΥΦΑΣ, Αθήνα: Έκδοση του Μορφωτικού και Εξωραϊστικού Συλλόγου Γλύφας

Εικονογραφικό υλικό: Όλες οι εικόνες και το υλικό του DVD είναι από το αρχείο Λαογραφικού Μουσείου Μικρασιατών Γλύφας Ηλείας «Δανιήλ Φλίγκος»

Συνεντεύξεις από κατοίκους του οικισμού :

Πέτρος Γιαλαμάς γεννήθηκε στην Κόρινθο το 1927. Ο πατέρας του ήταν από το Σατζάκι και η μητέρα του από το Σαρπιντζίκι των Καράμπουρνων. Πρώτος σταθμός της οικογένειάς του μετά το διωγμό ήταν η Χίος. Μετά πήγαν στην Κόρινθο , όπου παρέμειναν από το 1922 έως το 1926. Στη Γλύφα έφτασαν το 1927 όπου ασχολήθηκαν με τη γεωργία. Ο Πέτρος Γιαλαμάς μιλάει καλά τούρκικα και επίσης τραγουδάει τούρκικα τραγούδια.

Μαριάνθη Στρατή- Γιαλαμά γεννήθηκε στη Γλύφα το 1933. Σύζυγος της είναι ο Πέτρος Γιαλαμάς. Οι γονείς της, Ιωάννης Στρατής και Χριστίνα Στρατή- Καρασταμάτη ήρθαν στην Ελλάδα από το Σαρπιντζίκι των Καραμπουρνων. Πρώτος σταθμός τους ήταν η Χίος, μετά η Κόρινθος και τέλος η Γλύφα. Η Μαριάνθη Γιαλαμά μιλάει και τραγουδάει τούρκικα.

Ανδρέας Μπαλτάς, ετών 32, Γραμματέας του Μορφωτικού και Εξωραϊστικού Συλλόγου της Γλύφας «Η Αγία Μαρίνα».

DVD № 1

Απογραφικά Χορών - Συνεντεύξεις

9070/2

DVD № 2

9070/3

